

1968 - Vierde jaargang.

13 (1968)

nummer 13

Kultureel tijdschrift uitgegeven voor "De vrienden van 't nieuwhuys"

Hoofdzetel : Museum Julien Van Nerum
Vereniging zonder winstoogmerk
nr 2 en 4 Ernest Ourystraat, Hoegaarden. Tf 016/76294

Verantwoordelijke uitgever : H. VAN NERUM
Nr 44 Maquiststraat, Brussel 14

Redaktieleider : A. BOESMANS
Nr 34 Pastorijstraat, Hoegaarden

Publiciteit : H. COENEN,
Nr 20 Tommestraat, Hoegaarden

Presentatie : R. VERPOORT
Nr 30 Jozef Brandstraat, Brussel 3

De medewerkers schrijven onder eigen verantwoordelijkheid. De gedachte van hun artikels is niet noodzakelijk deze van het Bestuur.

I N H O U D

't Nieuwhuys door de eeuwen heen door Hubert Van Nerum

Aan dit klubblad werkten mede : BOESMANS A.
COENEN H.
VAN NERUM H.
VERPOORT R.
VERVOORT

Oplage : 500 eksemplaren

MUSEUM JULIEN VAN NERUM

Vereniging zonder winst oogmerk
Aangesloten bij het Verbond der Verenigingen zonder winst oogmerk

Bestuur

Hoofdbeheerder	Hubert Van Nerum
Museumbeheerder	Albert Guilluy
Sekretaresse	Huberte Coenen
Penningmeester	Roger Verpoort

Tarief van de publiciteit

Plaats	½ blad	4 x ½ blad	¼ blad	4 x ¼ blad	Eigenhandig ingelast
omslag 2	275 Fr	1.000 Fr	150 Fr	500 Fr	met overeen te komen beperking 100 Fr
omslag 3	275 Fr	1.000 Fr	150 Fr	500 Fr	
omslag 4	300 Fr	1.100 Fr	-	-	
tekstblad	250 Fr	900 Fr	130 Fr	450 Fr	

Teksten overmaken en betalingen vereffenen aan een bestuurslid of aan :

Roger VERPOORT
Penningmeester
30 Jozef Brandstraat
BRUSSEL 3

PCR 109000 van de Bank van Brussel,
Agentschap DAILLY, voor rekening nr A/37/21
van het Museum Julien Van Nerum, VZW

Wie een faktuur verlangt, vergeet niet 7 % taks bij de hierboven aangehaalde tarieven bij te voegen a.u.b.

Het Bestuur is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de aankondigingen en houdt zich het voorrecht ze na te zien vóór publikatie.

Hoger Beschermkomitee.

De hierna aangehaalde personaliteiten hebben welwillend aanvaard deel uit te maken van het Hoger Beschermkomitee van het Museum Julien Van Nerum, V.Z.W. Wij danken hen daarvoor zeer hartelijk.

De Heren A. HETTICH, Burgemeester van Hoegaarden

E. ROWIE, Bestendige - Afgevaardigde van Brabant

P. ROCK, Directeur-Generaal aan het Ministerie van
Kultuur

J. VERBESSELT, Konservator aan de Koninklijke Musea
voor Kunst en Geschiedenis te Brussel

R. LENAIRE, Professor aan de Universiteit van Leuven

G. WINNEN, Afgevaardigde van de Toeristische Federatie
van de Provincie Brabant

weet u, dat u in 't nieuwhuys kunt

biljarten

schaken

kaartspelen

dobbelen

vogelpik spelen

kegelen

?

weet u, dat de goede muntkaramellen van
Fritz Pulzeys in 't nieuwhuys verkrijgbaar
zijn ?

't nieuwhuys

opgedragen aan

julien van nerum

• 1881 + 1963

laatste gareelmaker uit hoegaarden
en bewoner van 't nieuwhuys

inleiding

Moesten de muren van 't Nieuwhuys kunnen spreken, zij zouden boekdelen vertellen, waarvan nu wellicht nooit iets zal geweten worden.

Legenden en overleveringsverhalen, oorkonden en nagelaten schriften, verkondigen slechts een miniem deel, van wat er in werkelijkheid binnen de muren van dit huis is geschied.

Het is juist dat miniem deel dat wij hier, op aanvraag van "De Vrienden van 't Nieuwhuys", willen publiceren en hierdoor een hulde brengen aan Julien Van Nerum, die door zijn laatste wilsbeschikkingen, aan zijn geboortedorp een heemmuseum schonk.

De naam van deze man, aan wie in het museum een ere-stand werd gewijd, zal in de annalen van de plaatselijke geschiedenis, nauw met 't Nieuwhuys verbonden en vereeuwigd blijven, als een alombekend folkloristische figuur, die door zijn schenking, een kultuurverrijkende stichting aan zijn dorpsgenoten bezorgde.

1. De Romeinse afspanning

't Nieuwhuys, gelegen te Hoegaarden, op de hoek van de Tiensestraat en de Ernest Ourystraat (voorheen Nieuwstraat en vroeger nog 's Heerenstraete genaamd) werd door Alphonse Wauters in zijn "Géographie et Histoire des Communes Belges; Canton de Tirlemont; Village de Hougaerde p. 5" vermeld als "la maison neuve, cabaret au coude formé par la route de Jodoigne".

De ouderdom en het ontstaan van dit huis, of beter gezegd, van zijn grondvesten, is moeilijk te achterhalen.

Volgens beweringen van E.H. Redig, pastoor te Hoegaarden van 1880 tot 1896, die er opgravingen heeft uitgevoerd, zou er reeds ten tijde van de Romeinen een soort van afspanning hebben gestaan, die naar de Tommen leidde, waar eveneens een tempel-villa zou bestaan hebben.

Bij nadere ontleding hiervan zien wij dat een zijvertakking van de heirbaan die over Tienen liep, dwars door Hoegaarden kwam in de richting van Nijvel, langs St Remigius-Geest, Melin, Opprebais, Chaumont enz...

Deze aftakkingsbaan (diverticulum) schijnt de Tiensestraat en de Tommestraat te hebben gevolgd, juist voorbij de Tommen van Elst; tumbae de Elst XIIIe - de cluys beneden die tommen.

Vermits deze baan rechtstreeks aansluiting gaf met de grote heirbaan Keulen-Boulogne, is het niet uitgesloten dat legioensoldaten deze afspanning te Hoegaarden als pleisterplaats hebben gebruikt (zie Topographie des Voies Romaines door V. Gauchez, T. II, Voie XLV).

Ter hoogte van de afspanning werd de baan bovendien doorsneden door de belangrijke weg, die van Heilisseme kwam, op de baan Tienen-Hoei en die liep over Outgaarden en Hoegaarden, langs de Stationsstraat, Ourystraat, Doelstraat en Putzeysstraat naar Sluizen toe, om er verbinding te geven met de heirbaan Tienen-Waver.

Deze voorname weg werd achtereenvolgens Heirbaan, Koninklijke Weg, Oude Baan, Cruyswegh en 's Heerenstraete genaamd (zie Geschiedenis van Hoegaarden door E.H. Pastoor Vander Velpen blz 12).

Het is dan ook niet verwonderlijk dat juist op dat kruispunt een afspanning stond, waar soldaten, reizigers en later ook pelgrims zich kwamen verfrissen.

Zo men de beweringen van E.H. Pastoor Redig mag geloven, zou daar op die plaats het eerste en het oudste huis van Hoegaarden hebben gestaan, dat in stenen gebouwd werd.

Het enige bewijsmateriaal van deze veronderstelling, zijn voorwerpen en munten van Romeinse herkomst, rond 1881 ter plaatse gevonden.

tijdens opgravingen uitgevoerd door de toenmalige bezitter Hubert Van Nerum (*1848 +1919 vader van Julien Van Nerum) en voornoemde Pastoor.

De voorwerpen waaronder blinkende sierraden en keramieksteen, werden aan E.H. Pastoor Redig geschonken, terwijl slechts twee muntstukken in handen van de eigenaar bleven, namelijk een Faustina-Augusta (138-161) en een Septianus-Severus (193-311).

Het werkelijk bestaan van dergelijke afspanning uit die vervlogen tijden, bleef wegens afdoende bewijzen een wankelende hypothese, tot wanneer in 1965 in de kelders van 't Nieuwhuys, een waterput werd ontdekt, die door archeologische deskundigen, als "laat Romeins" bestempeld werd. Hierdoor bekwamen wij de zekerheid, dat er wel degelijk een afspanning heeft bestaan, maar dan niet juist op de hoek, want het is onlogisch dat een woonst boven een put werd gebouwd. Vermoedelijk stond het huis enkele meters verder van de put verwijderd.

2. Oude legenden

Zoals elk huis, waar zich door de eeuwen heen gebeurtenissen afspeelden, heeft ook 't Nieuwhuys zijn legenden gehad, verhalen die in 's mensen verbeelding zijn gegroeid en sedert onheuglijke tijden van geslacht op geslacht in de overlevering bewaard bleven. Zij ontsluiten feiten die steeds indruk blijven uitoefenen en een geheimzinnig waas weven rond de zaak.

Legenden houden vaak een grond van waarheid in, maar kunnen ook louter verzonnen zijn en door de opeenvolgende generaties zodanig opgeblazen, dat zij een volledig verhaal worden. Angstvallig worden zulke legenden meestal geheim gehouden door de bewoners van de betrokken huizen of plaatsen, tot op een ogenblik dat zulks overbodig schijnt en het beter is ze kenbaar te maken.

Zo gaat het ook met de kelders van de oude afspanning, die steeds een zekere vrees inboezemden bij het afdalen der trappen; een vrees die echter gedeeltelijk verdween, toen de opgravingen van 1964 en 1965 een licht wierpen op de legende, ofschoon de oude laag gewelfde kelders nog steeds een aantrekkingskracht uitoefenen, die tot verdere opzoekingen drijft.

Volgens de legende zouden er in de kelders van de oude afspanning tijdens de heidense tijd, mensen begraven zijn. Het is niet uitgesloten dat er in de nabijheid van de Romeinse pleisterplaats, een soort van begraafplaats bestond, ofwel dat de toenmalige bewoners er hun dode familieleden hebben begraven. In elk geval werden er op het einde van de vorige eeuw beenderen gevonden, waarvan het nochtans niet geweten is of zij van mens of dier voortkwamen.

Bij het opkomend kristendom begonnen de vrome legenden zich meer en meer te verspreiden en werd er beweerd dat de geesten uit de heidense begraafplaats, in de nacht uit de grond kwamen en rond dwaalden, smekend

om in gewijde aarde begraven te worden. Hun smeebeden en geklaag waren zo hevig, dat de bewoners, door angst aangegrepen, het huis verlieten. Niemand durfde nog in de afspanning wonen zodat zij verlaten en bouwvallig werd.

De geesten en spoken vierden er hoogtij en elke nacht verschenen zij dansend en tierend op de daken. De voorbijgangers sloegen een kruis, want het stond algemeen bekend dat er in de oude afspanning spoken huisden (zie Familieschoon, tijdschrift van het geslacht Van Nerum art. 212).

Rond die tijd kwam een oude verdwaalde kluizenaar door het dorp en zocht een onderkomen voor de nacht. Overal werd hem de deur gewezen, tot wanneer hij de oude afspanning betrad en er een schuilplaats vond tegen rovers en booswichten, die destijds de banen onveilig maakten. De kluizenaar vestigde zich in de bouwvallige afspanning. Hij bereidde er helende kruiden om aan de kost te komen en kookte deze kruiden in een geheim bronwater dat hij in de kelders van de afspanning vond.

In verband met dit water werd beweerd dat de kluizenaar in de nacht met de geesten sprak, die hem de bron hadden aangewezen.

Deze bron zou ontsprongen zijn uit een ondergrondse vliet die door de H. Magdalena op het Madelonsveld in de Walenstraat ontstoken was, met de woorden :

"Water Gods, baart uw baan naar het dorp en bevrucht de huizen door de voorzienigheid aangewezen, laat op uw weg bronnen opborrelen om goede en slechte tijden aan te kondigen".

Deze vliet kreeg de naam van "Madelonsvliet" en zou gevloeid hebben langs de Walenstraat naar de kerk toe en verder afwaarts de Pastorijstraat naar de oude afspanning, waar zich een splitsing voordeed met een zijarm naar de Gete en een andere naar de Beek (zie Familieschoon art. 227).

Het water schonk een helende kracht aan de kruiden en van einde en ver kwamen kranken en zieken naar de kluizenaar hun heelmiddelen halen. Doch niemand durfde de kelders betreden, waarvan gezegd werd dat de oude kluizenaar er een geheim verbond had gesloten met de geesten.

Op zekere dag verscheen er een verjaagde en vrome edelman, die een schuilplaats zocht om aan zijn vijanden te ontsnappen. Waar zou hij een beter schuiloord kunnen vinden dan in de door iedereen gevreesde spookkelders van de kluizenaar. De kluizenaar ontfermde zich over de vluchteling en bood hem een veilige schuilplaats aan.

Elke nacht ontving de edelman er het bezoek van een witte dame die hem voedsel bracht. Zij bereikte de schuilplaats langs geheime gangen die ver in het veld uitkwamen. Waren dit misschien de gangen door de Madelonsvliet gebaad? Maar tijdens een duistere winternacht werd de dame door een paar boosdoeners gevolgd, die alzo de schuilplaats van de edelman ontdekten.

Zij hadden het op zijn leven gemunt en smeden een snood plan.

Wild spongen zij op de edelman toe en brachten hem om het leven. Een van de moordenaars sloeg ook de dame ten gronde, maar op datzelfde ogenblik richtte zij zich terug op en veranderde in een witte engel, de

H. Magdalena. Onder haar voeten borrelde de bron op, waarvan het water zich rood kleurde met het bloed van de witte dame.

Door grote angst aangegrepen sloegen de booswichten op de vlucht, maar alle uitgangen waren versperd door spiken en geesten in engelengevaad, die van uit een geheime schuilplaats waren te voorschijn gekomen.

De kluizenaar, door al dat lawaai gewekt, kwam de keldertrap af en vernam het gebeuren.

Met bovennatuurlijke kracht greep hij de twee moordenaars en duwde hen in een vergeetput, waarin zij een gruwelijke dood stierven.

Deze legende bestond lang alvorens de waterput en de sporen van een geheime gang bekend waren. Mogen wij ons hier de vraag stellen, of de loop van de Madelonsvliet geen nadere aanduiding kan geven tot de ontdekking van de geheime gang en of de vergeetput waarin de booswichten werden geworpen niet de waterput is die in 1965 ontdekt werd?

Laat ons echter tot de werkelijkheid terugkeren, want legenden geven ons geen tastbare bewijzen.

3.1 Cabaret over den Cruysblock

Tussen de losse familienota's van Leontine en Helene Van Nerum (zusters van Julien Van Nerum), werd een oude schets aangetroffen van een klein en laag huisje, met volgend onderschrift "Anno 1582 cabaret over den cruysblock in die cuype".

Papier, inkt en schrift, dateren van rond 1600, terwijl het bewezen is dat het kruispunt "'s Heerenstraete - Tommestraete en den wegh naer Thienen" in die tijd de naam "Cruyswegh" droeg.

Bovendien werd door "cruysblock in die cuype" de huidige hoeve Cipers bedoeld, aan wiens overzijde zich het voornoemd cabarethuisje bevond (zie Erabantse tak van het Haspengouws geslacht Bormans blz. 40 en 41).

Bijgevolg weten wij met vaste zekerheid, dat er reeds van in de XVIe eeuw een herberg stond "cabaret" genaamd. In de kelders boven een wijnperssteen in witte Gobertange (die heden nog bestaat), werd in 't geheim witte wijn geperst, om aan de belastingen te ontsnappen, zoals uit de overleverin verhalen blijkt. De toenmalige eigenaar zou een zekere G. van Molle geweest zijn, want naast de schets staat te lezen "in possessie van G. van Molle". Vermoedelijk was dit dezelfde als Gonus van Molle, eigenaar van de Cruysblock.

In 1636 toen Baron Jean de Weert aan het hoofd van de Keizerlijke troepen der Duitse Katholieke Liga te Hoegaarden legerde, braken er in het dorp geweldige branden uit, waardoor verschillende huizen vernield werden (zie Histoire de Hougaerde door Alphonse Wauters blz. 5 en 24).

Inne was Cabaret van den Leyschout in 1840

an
van
make

150

Er werd steeds beweerd dat de Hollandse troepen van de Graaf van Nassau de aanstichters waren van deze branden, maar hieromtrent is geen enkel bewijs.

En ook 't cabaret over de cruysblock bleef niet gespaard en ging in de vlammen op. Resten hiervan werden in de waterput teruggevonden.

4. Wie Bouwde 't cabarethuisje terug op?

Volgens een overleveringsverhaal zou de hoeve Cipers en 't Nieuwhuys ('t cabarethuisje) door één en dezelfde man zijn gebouwd en herbouwd.

Vermits het bewezen is dat de hoeve Cipers tussen 1647 en 1657 gebouwd werd door Burgemeester Daniel Bormans die in 1645 de hoeve had gekocht van Gonus van Molle (zoon van Gonus) (zie Brabantica II (1957) en III (1958) blz. 72 en 73), is het niet uigesloten dat deze man ook het afgebrande cabarethuisje kocht en terug liet opbouwen.

Vanaf dat ogenblik kreeg het de naam van 't Nieuwhuys, wellicht omdat er op de oude puinen een nieuw huis was ontstaan.

De veronderstelling dat Bormans 't Nieuwhuys liet herstellen is niet zo twijfelachtig. Hij woonde er immers recht over in de "Cruysblock", waar hij brouwer en landbouwer was, zodat hij het overliggend huisje dat samen met de cruysblock (hoeve Cipers) aan dezelfde eigenaar had behoord, best kan gebruiken, gezien er op de andere hoeken van de "Cruyswegh" nog lang geen huizen stonden.

5. 't Nieuwhuys wordt legentaveerne.

In 1662 na de dood van Daniel Bormans, schijnt het cabarethuisje in 't bezit te zijn gebleven van zijn weduwe Josyne Vandenputte, die in 1663 een tweede huwelijk aanging met de latere Burgemeester Bertel Peeters, zodat het huis achteraf vermoedelijk in vreedzame overeenkomst met de erfgenamen Bormans, in 't bezit kwam van de familie Peeters.

Het is echter niet geweten wie tijdens deze periode het huis bewoonde, maar het staat vast dat het "cabaret" van 1673 tot 1679, door de doortrekkende legers als troepentaveerne in beslag werd genomen. Zulks vernemen wij uit memorieschriften, dat 't cabaret op het einde der XVIIe eeuw meerdere jaren door vreemde legers en vrouwen van "kwaede faeme" is onteerd geweest.

En uit de geschiedenis kennen wij de vreemde legers die te Hoegaarden in die jaren doortrokken en legerden.

Eerst was het de Franse Zonnekoning Lodewijk XIV die in 1673 naar Maastricht oprukte en op de Bley te Hoegaarden gedurende twee dagen met zijn gans leger kampeerde. Deze tijd zal wel tekort geweest zijn om de herberg te onteren.

In december van datzelfde jaar verscheen de Hertog van Holstein met zijn Duitse brigade bestaande uit 8 regimenten waaronder 1 regiment dragonders.

In die tijd was het de gewoonte dat vrouwen van alle slag de troepen volgden, zodat het overbodig is hierover kommentaar uit te brengen.

In 1674 rond Sint-Jan verschenen de Hollandse legers die op hun beurt 't Nieuwhuys als legertaveerne gebruikten.

Het volgend jaar in juni werd de ganse gemeente door de Fransen geplunderd die te Tienen legerden. Om aan het toezicht van hun oversten te ontsnappen, kwamen zij te Hoegaarden hun losbandig leven botvieren, waardoor men best kan begrijpen wat er in 't Nieuwhuys omging.

In oktober wemelde het tussen Tienen en Orp van Hollandse en Spaanse artillerie, die Hoegaarden gebruikten als "oord van plezier".

1676 was het droevigste jaar uit de geschiedenis van Hoegaarden. De gemeente werd bezet door de troepen van de Graaf Egmont, die in dienst van Spanje, als Generaal aan het hoofd van de Duitse kavalerie stond.

En ook de Hertog van Holstein verscheen te Hoegaarden, die als Luitenant-Generaal het bevel voerde over 2.000 manschappen van een kavalerie-brigade.

Gedurende 18 dagen legerden zij in het dorp en plunderden alle huizen.

Op deze korte tijd hadden deze vreemde legers de dysenterie van de "rode lope" te Hoegaarden gebracht, waaraan in september en oktober niet minder dan 300 inwoners bezweken. Het volk vluchtte naar Tienen om er gedurende drie maanden aan het onheil te ontsnappen.

't Nieuwhuys dat steeds als legertaveerne en trefplaats diende voor huurtroepen en lichte vrouwen, zal wel zoals vele andere huizen, na het vertrek der legers, volledig gereinigd en ontsmet zijn geweest, om alle sporen van dysenterie en losbandigheid uit te wissen.

Helaas..., 't was van korte duur, want in 1677 kwam Generaal Webbenum met 13 Hollandse regimenten te Hoegaarden kamperen, gevolgd door de Fransen die andermaal tot plunderen overgingen en waardoor in 't dorp twisten losbraken tussen de troepen en de inwoners. De stormklok werd geluid en tijdens het gewoel werd een soldaat gedood, die 't Nieuwhuys verliet (Notitiën : Pendant le tumulte du grand pillage du bourg, un soldat de Louis XIV fut tué en quittant la maison neuve). Allerlei bedreigingen werden geuit maar de schuldige bleef onvindbaar. Deze feiten werden door de geschiedschrijver Alphonse Wauters bevestigd.

In 1678 kwamen vier kavalerieregimenten van de Prins van Vaudemont gedurende 65 dagen te Hoegaarden legeren, terwijl het volgend jaar van februari tot mei, een Franse kompagnie grenadiers er hun kamp opsloegen.

Onmachtig moest Burgemeester Bertel Peeters, die aan de overzijde in de huidige hoeve Cipers woonde, toezien hoe zijn eigendom in 't Nieuwhuys onteerd en beschadigd werd door al die woeste huurtroepen en ontucht-vrouwen.

En tenslotte, wanneer de Fransen naar Grez oprukten, verschenen de Hollanders die de gemeente totaal uitplunderden, terwijl gevluchte Waalse boeren zich tussen de plundersaars mengden.

Andermaal namen de inwoners de vlucht naar Tienen, waar zij vijf weken verbleven.

Dat was de laatste maal dat 't Nieuwhuys door vreemde doortrekkende legers werd bezet. Zes jaren lang had het huis als legertaveerne gediend voor Duitse, Hollandse, Franse en Spaanse troepen, gevolgd door hun vrouwen en lichtekooien.

Het hoeft niet betwijfeld dat het huis in erbarmelijke staat was geraakt, zodat het voor zijn eigenaar wel een heel werk zal geweest zijn, om het terug in zijn vroegere vorm te herstellen.

6. Restauratie

Langs de families Peeters en Sweerts, kwam 't Nieuwhuys in 't bezit van Carolus Van Nerum, brouwer en schepen van Hoegaarden (Familieschoon, art. 28 en 190).

Hij zou het gebouw in 1723, na zijn huwelijk met Barbara Sweerts (kleindochter van Bertel Peeters), hebben bekomen of aangekocht en als woonst hebben betrokken.

In 1747 toen Van Nerum op de Molenweg (nu Pastorijstraat) zijn nieuwe woonst bouwde (huidige Pastorij), liet hij 't Nieuwhuys tot ruime hoeve en herberg omvormen en grondig restaureren.

Op dat ogenblik werd de verdieping en de zolder met het prachtig eikenbalkenspel bijgebouwd, zodat 't Nieuwhuys vroeger slechts een laag gebouw was met een dak van stro.

Uit nagelaten dokumenten vernemen wij dat 't Nieuwhuys destijds uit een grote eigendom bestond van 65 aren, zich uitstrekkend langs de Tiensestraat tot aan de huidige woning van Burgemeester Hettich en langs de Ourystraat tot aan de woonst en hoeve van Weduwe Mattheus Cipers.

De herberg bevond zich in het hoekhuis nr 2, de woning in nr 4, het pachthof met de stallen op de plaats van de huidige huizen nr 6, 8 en 10.

Achter de binnenplaats lagen een schuur, berg- en uitspanplaatsen, hokken en een knechtenhuisje.

Het pachthof had twee inrijpoorten, een in de Tiensestraat en een in

de Ourystraat, die heden nog bestaan. Achter de schuur en de aanhorigheden strekte zich een prachtige tuin uit met in 't midden een speel-huisje, kenmerk uit die tijd. Alles was in Brabantse stijl uit de 18e eeuw.

De uitbaters die er hun intrek namen waren Servaes Sweerts en Josyne Groetaers, die er tot aan de Franse Revolutie schijnen gewoond te hebben.

In de herberg werd het bier uit de brouwerij Van Nerum getapt, terwijl de kelders als opslagplaats dienden voor het opbergen van de bier-vaten die aan de belastingen moesten ontsnappen.

Maar zowel tijdens de bier- als wijnperiode waren er steeds kruiken drank die spoorloos verdwenen. Volgens de legende werden zij door de geesten meegenomen naar hun geheimzinnige schuilplaats onder de witte Gobertangesteent, maar het zullen wel anderen geweest zijn die de kruiken leegdronken.

De mensen die destijds aan bedoeld kruispunt woonden zijn nog getuigen geweest van de "heksendansen" en "tielkenschacht" die aan "die Cruyswegh" verzamelden, om 's nachts door het dorp te trekken. Oude verhalen gewagen ook nog van de duivels die er bijeenkwamen, om hun volgend slachtoffer aan te duiden.

7. Verdeling van 't Nieuwhuys

In 1778 na de dood van Carolus Van Nerum en Barbare Sweerts ging het eigendom bij testament en "met vredelijke possessie" over op hun zonen Joannes, Jacobus en Franciscus.

Toen zij uit de onverdeeldheid traden, en dit schijnt gebeurd te zijn rond 1785, werd het erfgoed in drie gelijke delen verdeeld. Jacobus bekwam deel I (de huizen nr 2 en 4), Joannes deel II (huizen nr 6 en 8) en Franciscus deel III (huis nr 10).

Wat ons hoofdzakelijk aanbelangd is het deel van Jacobus, omdat dit gedeelte het eigenlijke Nieuwhuys uitmaakt, zoals het heden nog bestaat.

Het stond als eerste huis op de hernieuwde baan naar Altenaken, die ter vervanging van de oude 's Heerenstraete, de naam "Nieuwstraat" kreeg.

In 1794 liet hij 't Nieuwhuys bewonen door zijn dochter Barbara, die in 1821 het huis in voordonatie zou ontvangen.

Zij was getrouwd met de gemeente-ontvanger Henri Dewaelheyns. Zij hielden de herberg open, waar het bier uit de brouwerij van Jacobus Van Nerum, die zijn vader had opgevolgd, in volle kruiken werd opgediend. Wegens de aarden kelder was het een druk bezochte instelling, waar het oude Hoegaardse bier een bijzondere goede smaak had.

Het gezin Dewaelheyne-Van Nerum hield bovendien het deel II van Joannes in pacht, zoals uit een weergevonden schets blijkt. En tenslotte had ook Franciscus zijn deel III als woonhuis laten restaureren en bewonen door zijn dochter Barbara, getrouwd met Notaris Henri Lintermans (betovergrootouders van de huidige bewoners).

Vanaf toen nam deze huizenrij, met uitzondering van het midden-deel (nr 6 en 8), haar huidige vormen aan.

De genomen schikkingen inzake verdeling van het ouderlijk erfgoed, kwamen ten tijde van het Franse schrikbewind de samenzwering ten goede, die in 't Nieuwhuys tot allerlei daden van verzet overging.

8. Oord van samenzwering

In 1796 bij het uitbreken van de godsdienstvervolging, had zich te Hoegaarden een "conspiratie" gevormd.

De toenmalige Pastoor en Landdeken Jan Hubertus Sweerts (kozijn van de gebroeders Van Nerum), lag aan de basis van dit complot en was er de ziel van. Hij had geweigerd de eed van trouw af te leggen aan de Franse Republiek, waardoor hij verplicht werd onder te duiken.

Samen met zijn kozijns Antoon Sweerts (oud griffier en schoonzoon van Joannes Van Nerum), de gebroeders Van Nerum, zijn schoonbroeder Jacobus Dotremont (wonende in de huidige hoeve Cipers), Henri Lintermans (Notaris), François Schepers (oud-meier) en nog enkele anderen, ging Deken Sweerts tot de samenzwering over, gericht tegen de Franse overheid en haar aanhangers.

De Deken scheen het bezoek ontvangen te hebben van de pastoors Jozef Verck uit Oorbeek en Frans Colpaerts uit Meldert, die te Hoegaarden het volk tegen de bezetters kwamen ophitsen, maar in 1798 verraden en aangehouden werden, lot dat ook te beurt viel aan pater Van Hoorde, Prior der Bogaarden. Stonden al deze leiders misschien in kontakt met Onderpastoor Stevens uit Namen, die sedert 1794 door de Franse politie werd opgezocht en in Waals-Brabant en Namen een georganiseerd verzet leidde ?

Met de hulp der samenzweerders en trouw gebleven bevolking van Hoegaarden, droeg Deken Sweerts gedurende de ganse Besloten Tijd, in 't geheim en onder vermomming, de kommunie naar zieken en stervenden. Ook alle kinderen kregen bij hun geboorte het nooddoopsel toegediend, wijl de meeste huwelijken in 't geheim ingezegend werden. Zelfs de missen grepen in 't geniep en meestal 's nachts in afgelegen schuren en kelders plaats.

Verschillende Hoegaardiërs stelden hiervoor hun huizen, schuren en stallen ter beschikking, waaronder zich ook 't Nieuwhuys bevond. In de duistere en laag gewelfde kelders werden in 't geheim, missen opgedragen en huwelijken ingezegend.

Op zekere dag toen Deken Sweerts in de kelders van 't Nieuwhuys de zegen gaf aan jonggehuwden, ruktende Franse gendarmen binnen.

De meid Catharina Rhens zou aan de deken burgerkleren hebben verschaft en hem geholpen hebben om langs een geheime uitgang te ontsnappen.

De samenzweerders kwamen in 't Nieuwhuys samen en zouden er in de kelders allerlei voorwerpen, relikwiën en dokumenten hebben verborgen, die in geen Franse handen mochten vallen.

Ook werden in de huizen van de Conspirateurs, jongelingen verborgen die weigerden de Franse legerdienst te volbrengen, evenals personen die wegens hun verkleefdheid aan het oude regime door de opstandige massa nagejaagd werden. Onder hen bevond zich Peter Goossens uit de Tinnen Schotel te Tienen en vader van de latere burgemeester Louis Goossens. Hij werd in 't Nieuwhuys verborgen.

In 1815 toen de val van Napoleon te Hoegaarden bekend geraakte, werd in 't Nieuwhuys de ganse nacht gevierd, gezongen en gedronken en ook de vlag van het Franse Keizerrijk verscheurd.

Daarop trokken zij naar de huizen van de voormalige aanhangers van de Franse Republiek, om muren en deuren met doodskruisen te besmeuren.

9. Politieke schuilplaats

Zoals men de Franse overheersing was beu geworden, zo verging het ook later met de Hollanders. Het verzet nam meer en meer toe, om in 1830 tot de ontknoping te komen met de uitroeping van de Belgische onafhankelijkheid.

Te Hoegaarden trokken de troepen van Generaal Cortheyligers door en staken bijna het dorp in brand, ingevolge een onvoorzichtige uitval van enkele fransgezinden uit de oppositie.

Dank zij de toenmalige Burgemeester de Zangré, die bij de legeroversten ten goede sprak, werd Hoegaarden gespaard.

Tijdens de gevechten van augustus 1831 tussen Fransen en Hollanders, werd Hoegaarden door de tuchteloze bendes van Generaal Daine geplunderd en moesten de inwoners voor de inkwartiering van de troepen zorgen. En andermaal kwam de Zangré tussen, om allerlei onlusten te beletten.

Maar hoe onpartijdig de burgemeester ook tewerk ging, toch kon hij niet beletten dat de oppositie van de politieke troebelen gebruik maakte, om wanorde te scheppen en het volk tegen hem op te hitsen.

Tot de tegenpartij behoorden de fransgezinden, die na de val van het Keizerrijk uit hun ambt waren ontzet en slechts het gunstig ogenblik hadden afgewacht om terug aan de macht te komen.

Niet verwonderlijk dat de oude hartstochten terug oplaaiden om hun hoogtepunt te bereiken bij de voorgeschreven gemeenteverkiezingen van oktober 1831.

Al het goede dat de oude burgemeester had gedaan was meteen vergeten. Na een eerste maal te zijn verkozen, moet Ph. de Zangré ontslag nemen en onder doodsbedreiging der oppositie, samen met zijn grootste aanhangers Servais Coenegras, Petrus Evrard en Jan Baptist Van Nerum (zoon van Jacobus), tijdelijk het dorp verlaten omdat hun leven in gevaar verkeerde.

Zij verscholen zich in de kelders van 't Nieuwhuys, alvorens in de nacht naar Wever te vluchten, waar zij een veilig onderkomen vonden en enkele weken verbleven.

10. Lokaal van de Burgerwacht

Na de dood van Barbara Van Nerum, (echtgenote van Henri Dewaelheyns), in 1832 kwam 't Nieuwhuys in 't bezit van pachter Jean Philippe Putzeys (oom van de latere Notaris en Burgemeester Alex Putzeys) getrouwd met Elisabeth Van den Bempt, die er de eigenaars van werden en er hun intrek namen.

In 1835 kwamen in 't Nieuwhuys de aanhangers samen van Philippe de Zangré, om hem terug aan de macht te brengen.

Bij de gemeenteverkiezingen nam de reactie zodanig toe dat de Zangré een overwegende meerderheid behaalde en terug tot burgemeester uitgeroepen werd.

Met grote luister werd hij op een praalwagen van Charles Godfrinaux uit Goetsenhoven door het dorp gevoerd.

Naast de Zangré hadden plaats genomen : Jan Baptist Van Nerum, Servais Coenegras, apotheker Evrard en dokter Henri Van Nerum (schoonbroeder van de Zangré).

De stoet, die vertrokken was in 't Nieuwhuys, werd door een grote menigte gevolgd.

En opnieuw bestuurde de Zangré de gemeente wijs en goed.

Op 4 september 1848 legde hij de hand aan zijn laatste werk. Hij richtte te Hoegaarden een burgerwacht in, bestaande uit een bataljon met 3 kompagnies en bevolen door 12 officieren.

De bevelhebber was Majoor Alex Putzeys, terwijl François Christiaens als adjunkt fungeerde. Tot bataljongeneesheer werd dokter Jean Baptist Van Nerum verkozen, bijgestaan door zijn adjunkt dokter Godts, terwijl David Putzeys (broeder van Alex Putzeys) als luitenant-kwartiermeester optrad.

't Nieuwhuys werd hun lokaal vermits de uitbater Jean Philippe Putzeys de neef was van de bevelhebber. (La garde civique avait son local au cabaret de la maison neuve, où les frères Putzeys et le médecin Van Nerum payaient de maintes tournées à leurs hommes).

Wanneer zij in gesloten gelederen door de straten trokken, maakten hun sierlijke uniformen grote indruk op de inwoners.

11. Vertrekpunt van immigranten

In 1855, na de dood van het echtpaar Putzeys-Van den Bempt, ging 't Nieuwhuis over op hun dochter Barbara, die in het huwelijk trad met Jozef Van Nerum (grootoom van Julien Van Nerum). Hij was landbouwer terwijl zijn vrouw de herberg open hield.

Begin 1856 kwamen in 't Nieuwhuys enkele mannen samen die, aangelokt door de goudkoorts van het Westen, plannen maakten om naar Amerika te vertrekken. Deze plannen werden in de hand gewerkt door de brieven die zij hadden ontvangen van Henri Godet en Jean Kinnart uit Lummen, die in 1855 naar Wisconsin waren uitgeweken.

Onder hen bevonden zich Alex Van Ex uit Hoegaarden, Philippe Caeyberghs uit Bevekom, Henri Foyen, Jan Baptist Saels, Servais en Pé Ausloos uit Rommersom, Jan Baptist Taverniers uit Houtem en Guillaume Nys uit Meldert.

Op de vooravond van hun vertrek begonnen zij van in 't Nieuwhuys, waar zij de Amerikaanse vlag hadden uitgehangen, het afscheid te vieren en bezochten alle herbergen van 't dorp.

Maar diezelfde nacht konden zij niet meer vertrekken en bleven in 't Nieuwhuys hun roes uitslapen (uit de memorieschriften van Dr. J.B. Van Nerum).

12. Oude volksspelen

In 't Nieuwhuys grepen ook geregeld volksspelen en prijskampen plaats, terwijl er tijdens de kermis allerlei vermakelijkheden doorgingen.

Zo weten wij dat er in 1858 een wedstrijd ingericht werd in het drinken. Het kwam er op aan, het meest glazen bier te kunnen ledigen en het langste stand te houden. Er was een toeloop van volk om "de grootste zatlap" van 't dorp te kennen.

Een zekere Hubert Collard behaalde de overwinning, maar Jozef Van Nerum moest hem op een kruiwagen naar huis voeren.

Ook het kegelspel en andere oude volksspelen werden er tot rond 1880 druk beoefend en hielden de plaatselijke folklore hoog.

13. Vergaderplaats van de Harmonie

In november 1860 werd door Dr Van Nerum, Henri Vandertaelen en Emanuel Loriers besloten te Hoegaarden een muziekvereniging op te richten. De stichtingsvergadering ging door in 't Nieuwhuys in februari 1861 onder leiding van burgemeester Alex Putzeys.

Daar werd de commissie samengesteld en het reglement opgesteld, terwijl 't Nieuwhuys met meerderheid van stemmen als lokaal en vergaderplaats verkozen werd.

En telkens het harmoniebestuur er samen kwam, moest Jozef Van Nerum naar de brouwerij lopen om nieuwe vaten te bestellen want bij deze gelegenheden werd er uitbundig gedronken.

Als lokaal van verschillende verenigingen zou 't Nieuwhuys, dat destijds als "liberaal" aangeschreven stond, vanaf 1865 rechtstreeks betrokken worden in de strijd tussen de witten (liberalen) en de zwarten (katholieken), die te Hoegaarden in alle hevigheid heerste en grote animatie bracht.

De grote aanleiding daartoe was de strijd tussen de Putzeysgezinden (de witten) en de Nysgezinden (de zwarten), die alles in het werk stelden om de harmonie langs hun kant te krijgen ten einde haar tot een politiek instrument te hervormen en om beurten de witte en de zwarte vlag aan 't Nieuwhuys uithingen.

Om alle politieke invloed te vermijden, had Jozef Van Nerum aan de Harmonie, 't Nieuwhuys verboden, daar deze op dat ogenblik reeds de eerste sporen van een scheuring begon te vertonen.

14. Komplot der Brouwers

Rond 1865 werd te Hoegaarden ook overgegaan tot de oprichting van een suikerfabriek in de huidige Dotremontstraat.

De stichters waren Libert Dumont, Alex Putzeys en Apollinaire Van Goitsenhoven.

Hevig protest rees op vanwege de meerderheid der brouwers en stokers, die hierdoor hun winstgevende zaak bedreigd voelden.

Onder leiding van brouwer Charles Van Nerum (zoon van Jan Baptist

en kleinzoon van Jacobus), kwamen zij in 't Nieuwhuys samen om een verweerschrift op te stellen.

Brouwers en stokers hadden de strijd aangebonden tegen de suikerfabrikanten en richtten hun hoofdkwartier op in 't Nieuwhuys.

Doch onmiddellijk maakten de stichters van de suikerfabriek een tegenrapport op, waarin elk konkurrentiegevaar tegen brouwers en stokers ten juisten titel weerlegd werd.

Hierdoor kreeg het geschil vrij snel een minzame oplossing en werd de protestkommissie ontbonden.

15. De muiterij van 1870

In augustus 1870 tijdens de Frans-Duitse Oorlog, trok het 3e Regiment Jagers te voet door Hoegaarden en bleef er van 8 tot 16 augustus bij burgers inkwartieren.

Burgemeester Putzeys en zijn politieke vrienden waaronder Dr Van Nerum, nodigden de officieren op het gemeentehuis uit waar de beste wijnen opgediend werden.

Op deze receptie was geen enkel lid van de oppositie uitgenodigd die, om zich te wreken de onderofficieren en soldaten in 't Nieuwhuys uitnodigden, waar menig biervat gratis ter beschikking gesteld werd.

Er werd zodanig gedronken dat de troepen, waaronder Jacobus Van den Bussche (die later te Hoegaarden in het huwelijk trad met Jozefien Andries), in dronken toestand geraakten en zich tegen hun oversten keerden door het zingen van schimpliederen.

't Nieuwhuys werd voor de troepen verboden, hetgeen bijna aanleiding gaf tot muiterij, waarop het bevel tot oprukken gegeven werd, want Hoegaarden was te gevaarlijk voor de soldaten.

16. De ruiten van 't Nieuwhuys worden uitgeworpen

In 1873 waren er in de rangen van de harmonie twee frakties ontstaan, de liberale fraktie die op het gemeentehuis was gebleven en de katholieke fraktie die in 't Cleyn Paradijs (in de Pastorijstraat) bij Theodoor Van Nerum hun oefenzaal hadden.

Rond dat tijdstip stelde Jozef Van Nerum (broeder van Theodoor) 't Nieuwhuys terug als lokaal ter beschikking van laatstgenoemde fraktie. Vanaf dat ogenblik werd 't Nieuwhuys, dat enkele jaren vroeger als

"liberaal" aangeschreven stond, plots als "katholiek" bestempeld, zodat het reeds alle kleuren en alle nationaliteiten had geherbergd.

In september van datzelfde jaar mislukte de kermis. De burgemeester had alle toelagen afgeschaft waardoor de muziekfrakties geen bal konden geven. Dit lokte grote misnoegdheid uit in het dorp waar beide partijen handgemeen geraakten en waarbij de ruiten van 't Nieuwhuys in de nacht uitgeworpen werden.

Het volgend jaar tijdens de kermis stelden beide partijen hun eigen kermisprogramma op. De witten hadden de harmonie uit Geldenaken uitgenodigd die regelrecht en uitdagend naar 't Nieuwhuys kwam. Jozef Van Nerum, verbitterd om de huisschending van 1873, hing de zwarte vlag uit en verbood de toegang aan de Waalse harmonie, waarop grote agitatie losbrak. Zij trokken naar 't Cleyn Paradijs waar de Walen verdreven werden en menig muziekinstrument vernield.

Bij de verkiezingen van oktober 1875, vertrok uit 't Nieuwhuys een fakkeltocht doorheen het dorp, want de "zwarten" hadden hun tegenstrevers verpletterd.

De Graaf van Meldert stapte vooraan om de overwinning van de katholieken te vieren.

Wanneer de inmenging van "de zwarten" te hevig werd, hing Jozef Van Nerum opnieuw de witte vlag uit en moesten de "katholieken" naar 't Cleyn Paradijs verhuizen.

Gedurende 10 jaren had 't Nieuwhuys als speelbal gediend tussen "wit" en "zwart", hetgeen niet anders dan nadelige gevolgen had teweeggebracht voor de naam van de instelling. Al deze feiten dienen echter gezien in het licht van hun tijd, want een dorp zonder leven is een dood dorp en dat kan van Hoegaarden nooit gezegd worden.

17. Zadel- en gareelmakerij

In september 1881 stierf Jozef Van Nerum en 't Nieuwhuys werd aangekocht door zijn neef Hubert Van Nerum, die getrouwd was met zijn kleindochter Julie Van Nerum (ouders van Julien).

Hij richtte er zijn werkplaats van zadel- en gareelmaker in terwijl zijn vrouw de herberg open hield, waar alle politiek geweerd was en waar iedereen zich kwam vermaken.

Tijdens uitgevoerde werken, deed Pastoor Redig er opgravingen en vond er Romeinse munten en keramiek, hetgeen op het vroegere bestaan van een Romeinse afspanning duidde.

De nieuwe eigenaar verkocht echter 5 percelen grond, palend aan de Tiensestraat (waar de huidige huizen nr 15 tot 23 oprezen), legde een moestuin aan met weelderige fruitbomen versierd en liet zijn huis volledig opschikken.

Vanaf toen schijnt de oude benaming "'t Nieuwhuys" in de volksmond te zijn vervangen door de nieuwe naam "Bij Prauw" en werd er in de akten gesproken van "l'ancienne maison neuve".

Het bleef echter een druk bezochte herberg bij "Prau" waar tijdens het drinken van het smakelijk en witschuimend Hoegaards bier, veel leute werd gemaakt.

Tijdens de kermis en warme zomeravonden waren de plaatsen te klein en werden er aangename uren doorgebracht.

De ouderen van dagen spreken nog dikwijls terug "van die goede oude tijd bij Prauw". Het was een der drukst bezochte herbergen van Hoegaarden met groot verteer. De koele en laag gewelfde kelders met aarden vloer, bevatten een onuitputtelijke bron van bier, dat in kruiken en vaten klaar stond om naar boven gebracht te worden.

't Nieuwhuys diende ook als lokaal voor kaart- en duivenspel.

Pachters die paardentuig lieten herstellen, verlieten nooit het huis zonder zich met enkele potten verzadigd te hebben. Zo men eens hartelijk wilde lachen, om een paar uren alle zorgen en kommer te vergeten, moest men zich slechts naar "Prau" begeven, waar tal van poetsen werden gebakken, zoals dat alleen maar in die goede oude tijd mogelijk en toegelaten was.

Rond 1907 werden de stallen verkleind en een prachtige lusttuin met zomerhuisje aangelegd. Zo zag de toestand van 't Nieuwhuys er uit bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog, die een benarde tijd inluidde.

18. De oorlog 1914 - 1918

Na de inname der forten van Luik rukten de Duitsers snel op en trokken op 18 augustus te 5 uur 's avonds langs de Stationstraat Hoegaarden binnen. In de kelders van 't Nieuwhuys schuilden vluchtelingen uit Outgaarden.

Rond 17h30 vlogen de eerste obussen over het dorp en ontstond er een gevecht met een groepje Belgische soldaten, die van achter de suikerfabriek de grote brug trachtten te verdedigen.

Tijdens dit gevecht werd de gevluchte pastoor van Outgaarden in de Stationstraat dood geschoten en kreeg Mevrouw Geens een dodelijk schot, toen de Duitsers de bewoners van de grote molen voor zich deden opmarcheren.

Wanneer de vijand in massa de brug was overgetrokken, grepen nog enkele schietpartijen in de straten plaats maar rond 20 uur was alles afgelopen. De Stationsstraat was vernield, 36 huizen waren in as gelegd en 4 Belgische soldaten gedood. Tijdens de terugtocht was een soldaat 't Nieuwhuys binnengevlucht en werd door de gezusters Van Nerum in burgerkleden gestoken om zijn weg te kunnen voortzetten.

's Anderdaags 's morgens namen de Duitsers wraak. Zij trokken naar de fabriek en staken er de suiker in brand. In de Gasthuisstraat werd het maïsmagazijn van Vandermolen in as gelegd en rukten enkele woestelingen op naar de kerk. De toenmalige koster Van Rickstal moest het portaal openen en de Duitsers voorafgaan, bij hun zoeken naar vrijeschutters. Zij vernielden er de wapenschilden van oude Hoegaardse families die boven de nieuwe kruisweg hingen. Daarop trokken zij naar het klooster om hun vernielingswerk voort te zetten, maar een Duitse Zuster kon dit tijdig verhinderen.

De burgemeester Henri Dotremont werd brutaal uit zijn huis gehaald en met sabel en revolver op borst en hoofd verplicht, tot zeven maal toe op de knieën vergiffenis te vragen, omdat een burger op de Duitsers zou geschoten hebben.

Diezelfde officier, gezeten te paard en gevolgd van uhlanen, kwam langs de Doelstraat naar de Nieuwstraat.

Overal eiste hij voedsel op voor zijn manschappen en verspreidde de rest over de grond.

Aan de hoek "Bij Prauw" dreef hij het volk samen en liet de menigte door zijn troepen omsingelen.

In slecht frans sprak hij "Vous citoyens avoir tiré sur mes soldats".

Brouwer Louis Thomsin weerlegde zulks en verklaarde dat het soldaten geweest waren, die in de fabriek hadden gelegen.

De officier beweerde nochtans dat er vrijeschutters in het dorp verschooten zaten.

Daarop nam hij een veertigtal gijzelaars gevangen, waaronder Julien Van Nerum (zoon uit 't Nieuwhuys), Jef Moens, brouwer Thomsin, maalder Louis Geens, enz....

Rond 9 uur 's morgens werden zij tot aan het kasteel van Overlaar gebracht om er gefusilleerd te worden.

Jef Moens verliet plots de rangen, liep naar de officier en smeekte hem, als vader van 9 kinderen zijn vrijheid terug te schenken. Maar al de gijzelaars werden op een rij geplaatst, terwijl het executiepeloton zich opstelde.

Angst heerste in 't Nieuwhuys en in het ganse dorp.

Toen alles voor de massaterechtstelling in gereedheid was gebracht, hield plots het kanongebulder van Houtem St Margriet op en kwam het bericht dat de Duitsers de slag van de Gete gewonnen hadden.

Een half uur later, nadat de officier zich hieromtrent verzekerd had, liet hij uit dolle vreugde, de gijzelaars vrij die elk hun kant uitvluchtten.

Julien Van Nerum verschool zich op de zolder van de hoeve Meddaerts te Overlaar, vanwaar hij een dichte massa Duitsers in de weide van het Klooster kon opmerken.

Bij het vallen van de duisternis vluchtte hij langs het "Smisveld" naar huis.

Uitbundig was de vreugde in 't Nieuwhuys, bij de terugkeer van hun zoon en broeder, die op het nippertje aan de dood was ontsnapt.

Enkele dagen later werd het huis Vandertaelen-Van Nerum in de Tiensestraat als Rode Kruispost ingericht voor het verzorgen der gekwetsen. De laatste Belgische soldaat, die er opgenomen was en afkomstig uit Brussel, werd in de nacht naar 't Nieuwhuys gebracht, in burgerkleren gestoken en door Julien Van Nerum langs de velden tot op het Kasteel van heldert gebracht, waar de Heer de Lantsheere hem in het geheim de nodige inlichtingen verschafte, om verder het front te bereiken.

Gedurende het verder verloop van de oorlog, kende het volk de angst en ellende van een lange bezettingstijd. Opeisingen en huiszoekingen volgden elkaar op. Grote hoeveelheden slachtvee, graan, aardappelen, notelaars, koper en wol moesten ingeleverd worden. Elke hond diende aangegeven en elke duif geringd, te worden.

Maar te Hoegaarden hebben de Duitsers bitter weinig gevonden want telkens een groepje soldaten in het dorp verscheen, werd dit als een lopend vuurtje verspreid.

Toen zij "bij Prauw" in de stal naar slachtvee kwamen kijken, lag het varken in de kuip geslacht en in de kelder verborgen en wanneer zij in de kelder naar aardappelen zochten, lagen deze onder het stro in de schuur verstopt.

Tijdens de jacht naar wol, vonden zij slechts matrassen met stro opgevuld, terwijl in 't Nieuwhuys ook grote hoeveelheden leder uit de Tannerie Evrard werden verborgen.

Verstoken van radio en nieuwsbladen hunkerde het volk naar berichten. Vele valse geruchten deden toen de ronde en werden gemakkelijk geloofd, vooral als zij in het nadeel van de Duitsers uitvielen. Bijzonder "bij Prauw" en in enkele andere herbergen verzamelden zich de inwoners om de laatste berichten te vernemen, want er werd algemeen beweerd dat er bij "Prauw" regelmatig een man kwam die in verbinding stond met de geallieerde legers.

Zo werd er onder andere verteld dat de Duitsers in het bos van Perwez volledig in de pan waren gehakt, en zulks reeds op 25 augustus 1914 toen de forten van Namen waren gevallen.

Dat een barbier uit Leuven tijdens het scheren de keel van een Duitser had overgesneden en dat daarom de ganse Stationsstraat was platgebrand.

Op 31 augustus werd het gerucht verspreid dat de Fransen tot in het bos van Heilissen op 7 Km van Hoegaarden waren doorgedrongen, toen de Duitsers reeds lang de Franse grens hadden overgestoken. Dat 800.000 Engelsen, Belgen en Indiers de vesting van Antwerpen krachtig in handen hielden, op een ogenblik dat de algemene terugtocht een voldongen feit was geworden. En ook dat de Duitsers geen levensmiddelen meer hadden en ratten moesten eten enz... enz...

Al deze berichten beurden echter het moreel op.

De ganse oorlogstijd werd het kanongebulder gehoord en wanneer dit harder klonk volgens de windrichting, vertelde men dat de geallieerden in aantocht waren.

Om al deze geruchten te bekrachtigen, voegde men er aan toe "het werd bij Prauw verteld, door iemand die het goed weet".

Zo duurde het lange maanden, tot in november 1918 de driekleur aan 't Nieuwhuys en elders werd uitgehangen en de oorlog ten einde was.

19. De herberg van 't Nieuwhuys verdwijnt

Hubert Van Nerum, bijgenaamd "Prauw", overleed in 1919 en zijn vrouw in 1922. Op dit ogenblik ging 't Nieuwhuys over op hun kinderen Leontine, Hélène en Julien, die het erfgoed "in onverdeeldheid" hielden ter herinnering aan hun voorouders.

Leontine bleef er inwonen, maar schafte de oude herberg af, die in kruidenierswinkel omgevormd werd.

Later werd deze plaats aan de "Bank van Brussel" verhuurd zodat er in 't Nieuwhuys aan bankwezen werd gedaan.

Hélène zou als ziekenverzorgster en gezelschapsdame naar Anderlecht vertrekken, terwijl Julien zich in 1915, na zijn huwelijk, te Tienen had gevestigd.

Na de dood van zijn vader, zette hij diens zadel- en gareelmakersberoep verder en behield zijn werkplaats in 't Nieuwhuys.

Na het vertrek van de "Bank van Brussel" richtte hij in de oude herberg een bietzaadmazijn in voor de "Grand-Pont".

Rond 1934/35 werden de stallen afgebroken en liet Julien op de percelen nr 11 en 13 van de Tiensestraat, een winkel en een herberg bouwen.

Zo bleef de toestand van 't Nieuwhuys tot bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog.

20. Brievenbus van de Intelligence Service

In mei 1940 brak de tweede wereldoorlog uit. Julien Van Nerum kwam terug in 't Nieuwhuys wonen, dat vanaf 1941 een trefpunt en brievenbus

werd van een geallieerd inlichtingsnet, gericht tegen het vliegveld van Bevekom in de operatie "Arkansas".

Er hadden kontakten tussen geheime agenten plaats, terwijl op de zolder tussen het leder "Top Secret" dokumenten verborgen lagen.

Voortvluchtige agenten en valschermspringers vonden er een veilig onderkomen tijdens hun doorreis naar het "Maquis".

Vanaf juli 1943 ontstond in 't Nieuwhuys ook een brievenbus voor Londen, onder de kodenaam Alpa. Geheime agenten in dienst van de Intelligence Service, waarbij een paar mensen uit Hoegaarden, die heden nog in leven zijn, betrokken waren, brachten er regelmatig hun rapporten binnen. Deze werden dan door Julien Van Nerum, die als verbindingsagent fungeerde, verder naar de Kommandopost van de sektor gebracht, vanwaar zij via het Hoofdkwartier van het Bespiedingsnet naar Eaton Square vertrokken.

Binnen de muren van 't Nieuwhuys hebben zich tijdens de laatste oorlog feiten afgespeeld, waarover de Netoverste zich als volgt uitliet : "Alpa vormde in de geheime oorlogsvoering een voorname schakel, die in niet geringe mate heeft bijgedragen tot de succesvolle ontplooiing van de operatie Arkansas". De ontvangen gelukwensen uit Londen bevestigen dit ten volle.

21. Herleid in zijn huidige vorm

Tijdens het von Rundstedt-offensief werd het oude bakhuis, dat aan het huis nr 2 paalde, door de Amerikanen ingereden, waardoor de uitspringende bocht verdween en de muur langs de Tiensestraat rechtgetrokken werd.

In 1951 stierf Leontine Van Nerum en in 1952 ook haar zuster Hélène, zodat Julien alleen eigenaar werd van 't Nieuwhuys, dat reeds sedert zes generaties in dezelfde familie was gebleven.

Tussen de jaren 1953 en 1960 werden nog vier percelen verkocht waarop de huizen nr 3 tot 9 ontstonden, zodat de mooie tuin, die ongeveer 70 m. lang was en eens tot aan het huidige huis nr 23 kwam, volledig verdween.

Van het voormalige erfgoed der voorouders, bleef nog slechts het dubbel woonhuis met binnenplaats en inrijpoort over, zodat 't Nieuwhuys vanaf 1960 zijn huidige vormen aannam.

22. Laatste wilsbeschikkingen

In 1961 werd de "Gulden Lelie", de eeuwenoude familie-gilde Van Nerum terug in het leven geroepen. Zij was na 60 jaren verval in de vergeethoek geraakt.

Julien Van Nerum uit 't Nieuwhuys werd tot ouderdomsdeken uitgeroepen. Hij stelde de vroegere tradities terug in ere en gelukte erin vele oude panden van vernieling te redden. Al deze panden werden in 't Nieuwhuys bijeengebracht en opgeborgen.

In mei 1963 richtte de Gulden Lelie een tentoonstelling in over al deze en andere voorwerpen van oude geslachten. Deze tentoonstelling kende zulk een groot succes, dat Julien Van Nerum de wens uitdrukte, om na zijn dood in zijn werkplaats een museum op te richten, waar al de panden en voorwerpen voor het nageslacht zouden bewaard blijven.

In november van hetzelfde jaar overleed de laatste bewoner van 't Nieuwhuys en ging het erfgoed op zijn zoon over. Deze moest zich over de verdere lotsbestemming van het eeuwenoude 't "Nieuwhuys" uitspreken en beslissen tussen "het niets ontziende materialistisch heden" of "de eerbied voor het traditievolle verleden".

De laatste wilsbeschikkingen van zijn vader indachtig, besloot hij 't Nieuwhuys tot museum om te vormen.

23. Inrichtings- en opgravingswerken

Na voorafgaandelijk de toelating te hebben bekomen van Gemeente, Provincie en Staat, kwam een inspekteur van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Kultuur ter plaatse, om de restauratie- en inrichtingswerken te leiden, want 't Nieuwhuys was in vervallen toestand geraakt.

Het werd een hele onderneming. Gedurende het ganse jaar 1964 grepen er tal van werken plaats, om het huis terug in zijn oorspronkelijke stijl van de 18e eeuw te herleiden. Tijdens deze werken werden er in de kelders opgravingen uitgevoerd die tot sensationele ontdekkingen leidden.

De geheimzinnige verhalen uit vroegere tijden, het bestaan van een kelderkapel en oord der samenzwering tijdens het Franse schrikbewind, evenals al de andere legenden over de kelders van dit huis, bleven steeds diep indruk maken op zijn bewoners en werden van geslacht tot geslacht voortverteld.

Wellicht uit onbekende angst gedreven, heeft nooit iemand er een spade in de grond durven steken, tot wanneer Pastoor Redig rond 1880 de eerste Romeinse vondsten ontdekte.

Later, in 1958, werd de ganse kelderoppervlakte met een handdekteur afgezocht, maar de trillingsseinen wezen slechts nagels en stukjes ijzer aan.

Alle aandacht bleef echter op de geheimzinnige wijnperssteen gevestigd, die tijdens de restauratiewerken in mei 1964 van zijn voetstuk werd gelicht, en waaronder in een luchtledige nis, een verzegeld pakje dokumenten werd ontdekt, samen met muntstukken uit de 16e eeuw.

Een der dokumenten gaf de beschrijving van wat er in de kelders van 't Nieuwhuys tijdens de Besloten Tijd was geschied. Tussen de andere stukken bevonden zich akten en attesten van leengoederen en wapendracht, uittreksels uit het Sweertsboek, over de stichting der vijf bevoorrechte geslachten van Hoegaarden en een uitspraak van de Franse Krijgsraad betreffende een vaandervluchtige.

Het onderzoek van al deze ophefmakende dokumenten werd aan deskundigen toevertrouwd en leverde na ontleding, een niet te versmaden bijdrage op voor de geschiedenis van Hoegaarden tijdens de Revolutietijd, terwijl de Gulden Lelie er kostbare inlichtingen uit putte voor haar familiegeschiedenis (zie Familieschoon art. 212).

Dit schonk aan 't Nieuwhuys, waar de museuminrichting volop bezig was, een onweerlegbare historische betekenis.

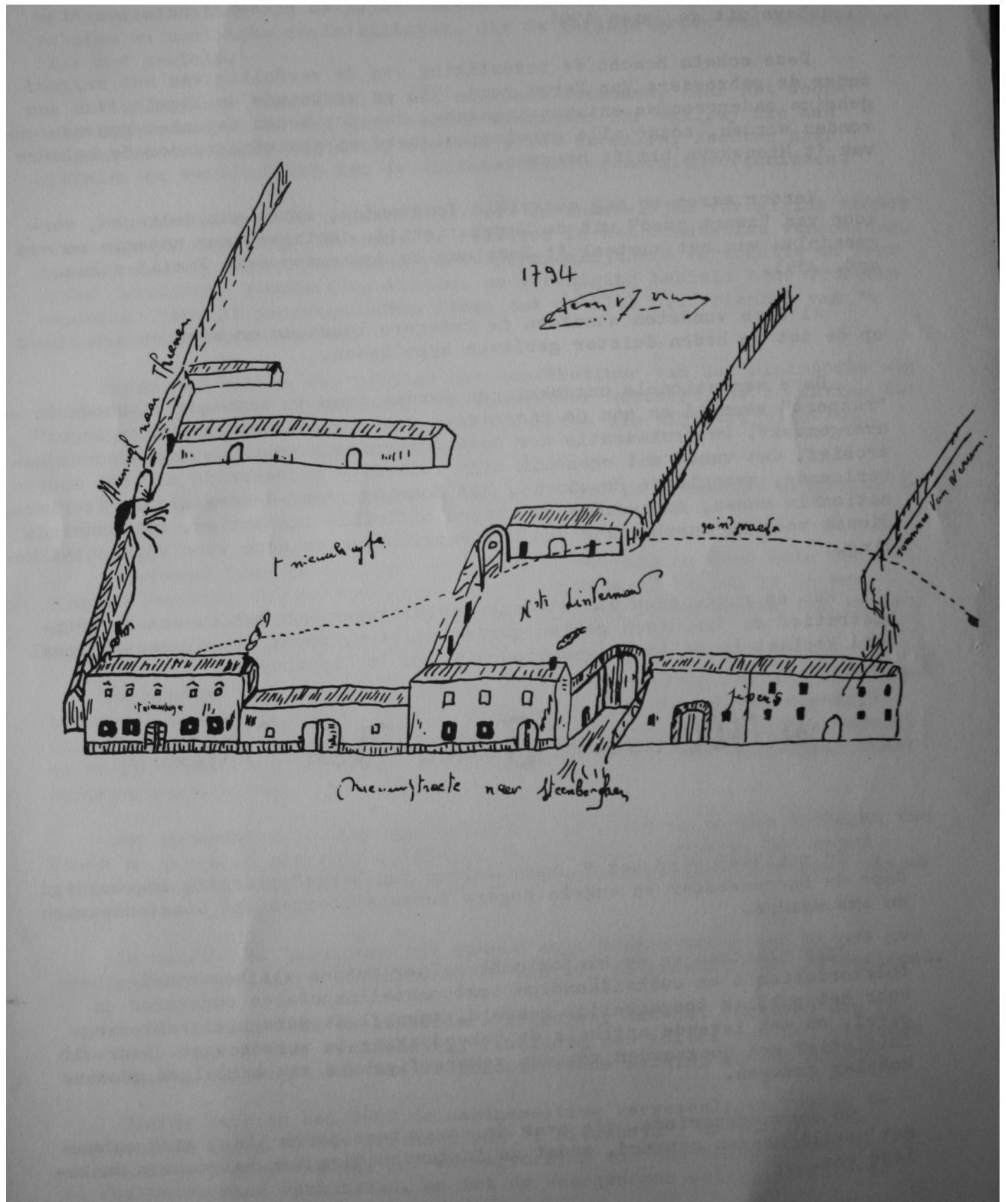
In augustus 1964 greep de eerste steenlegging plaats door de toenmalige Gildehoofdman Arthur I en in het begin van het volgend jaar was alles klaar.

Nu moest de administratieve en juridische toestand geregeld worden, want het "Museum Van Nerum" nam officiële vormen aan.

De Gulden Lelie had in haar hoedanigheid van vereniging zonder winstoogmerk, de rechtspersoonlijkheid over de instelling aanvaard, terwijl te Hoegaarden in februari 1965 een Heemkundige Kring opgericht werd, om het beheer en de werking ervan te verzekeren.

Ook het gemeentebestuur had zijn steun toegezegd, terwijl het museum in maart officieel door het Ministerie van Nationale Opvoeding en Kultuur erkend werd en onder zijn bescherming had genomen, met de toekenning van de door de wet voorziene toelagen.

En in april 1965, enkele dagen vóór de officiële opening, toen in de kelders de laatste werken werden uitgevoerd, kwamen nog andere dokumenten aan het licht en werd er ook een waterput (gebouwd in witte Gobertangesteent) bloot gelegd. Bijgeroepen staatsarcheologen bestempelden haar als "Romeins", wat als bevestiging diende voor het vroegere bestaan van een Romeinse afspanning. Zij bevindt zich juist onder de in 1964 onttroonde wijnperssteen, waaronder de eerste schriften werden gevonden, zodat zij in verband kan gebracht worden met de geheime schuil- en bergplaats uit de oude verhalen.

Onder de tweede reeks gevonden dokumenten, bevond zich een verzegeld perkament met familieblazoenen, declaratiën betreffende andere bergplaatsen in het dorp van allerlei schriften en een schets van 't Nieuwhuys uit de jaren 1794.

Deze schets bracht de bevestiging van de verdeling van het erfgoed onder de gebroeders Van Nerum rond 1785 en vertoonde de ligging van een geheime ondergrondse ontsnappingsgang, die tot heden nog niet kon weergevonden worden, zodat alle geheimzinnigheid en spanning rondom de kelders van 't Nieuwhuys blijft heersen.

Verder waren er nog notariële fragmenten, akten van delingen, verkoop van "zwart goed" uit de Revolutietijd, dagingen voor notaris en een grondplan van het kasteel 't Serclaes te Wommersom (zie Familieschoon art. 234).

Al deze vondsten staaften de vroegere verhalen en wierpen een licht op de tot op heden duister gebleven hypothesen.

Deze sensationele ontdekkingen werden door de bevoegde diensten in een "rapport" vermeld en aan de "Kommissie voor Oudheidkundige Opgravingen" overgemaakt. De restauratie der oude oorkonden geschiedde door het Rijksarchief, dat vanaf dat ogenblik zijn volledige medewerking aan het museum verleende, evenals de Provincie, het Kommissariaat-Generaal voor Toerisme, nationale musea, Ambassades en andere officiële instanties, waaronder de Dienst voor de bescherming van het Patrimonium en deze voor Volksontwikkeling.

Met de ruggesteun van al deze instellingen kon het museum op administratief en juridisch gebied gerust starten, zodat een nieuwe mijlpaal werd geplant in de lange geschiedenis van 't Nieuwhuys.

24. Museum Julien Van Nerum

In mei 1965 werd het "Museum Julien Van Nerum" plechtig ingehuldigd door de Burgemeester en enkele hogere personaliteiten uit Staatsdiensten en Ambassades.

Drie plaatsen en de historische kelder werden als heemkundige, folkloristische en oudheidkundige tentoonstellingszalen omgevormd en voor het publiek toegankelijk gesteld, terwijl de pers niet achterwege bleef, om met levende artikels de bekendmaking te verkondigen. Door dit initiatief kon Hoegaarden met een zekere fierheid van een eigen museum-komplex gewagen.

De aanvangsperiode, die over de eerste twee jaren liep, ging echter met moeilijkheden gepaard, zodat de instandhouding van het museum wankelend was.

De 2.200 bezoekers waren onvoldoende, om als enige bron van inkomsten de financiële lasten van dergelijke instelling te dragen, terwijl

aanvankelijk de geringe interesse demoraliserend werkte. Het instandhouden van de traditie, het behoud van het volkeigene, "het patrimonium" en de ontwikkeling van de plaatselijke heemkunde en folklore, waren veelvuldige en moeilijke doelstellingen, die de geringe groep van medewerkers zich had gesteld.

't Nieuwhuys verkeerde in een onzekere toestand, maar het door-drijvingsvermogen van een paar mensen waaronder Dhr Guilluy die aan Hoegaarden een hoger cultureel streven wilde schenken, zochten naar middelen en wendden zich tot de Ministeriële beschermingsorganismen.

Het museum werd in januari 1967 tot onafhankelijke vereniging zonder winst oogmerk omgevormd, waarvan de statuten in het Staatsblad verschenen, hetgeen aan de vereniging eigen rechtspersoonlijkheid verschafte en haar onder juridische bescherming stelde. De vereniging behield haar vroegere benaming, terwijl de aangesloten leden tot de Klub "De Vrienden van 't Nieuwhuys" gerekend werden.

Bovendien bekwam zij vanwege het Hoofdbestuur van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur, via Inspecteur Roobaert, de toelating tot het oprichten van een vaste bron van inkomsten als bijbedrijvigheid, onder de vorm van een oude taveerne.

Deze toelating werd verkregen met het doel de Schatkist enigszins te ontlasten.

Beschermd door de wet van 1921, zou de vereniging door deze toelating de Regering en het nationaal budget financieel helpen in de bescherming van haar algemeen patrimonium, hetgeen rechtstreeks ten goede komt aan het volk en de Belgische Staat.

De winsten der bijbedrijvigheden van de vereniging moesten nochtans integraal aangewend worden voor de uitvoering van de verdere restauratiewerken en de verwezenlijking der nagestreefde doelstellingen, terwijl de boekhouding regelmatig aan de controle van voornoemd Ministerie moest onderworpen blijven.

Dit voorstel werd door de inrichters aanvaard en nieuwe toelagen van Staat en gemeente maakten de verdere uitbreiding mogelijk. Het ganse gebouwencomplex werd in beslag genomen en nieuwe restauratiewerken vingen aan.

In maart 1967 heropende het museum zijn deuren onder een nieuwe gedaante en de positieve reacties waren van bij de aanvang zeer bevredigend.

Reeds lang hadden de beheerders begrepen, dat het verkeerd was in deze snel evoluerende maatschappij eenzijdig een kultus van het verleden te belijden. Er moest ook aan vooruitstrevende werking worden gedaan.

Daarom werd in mei 1967 de samensmelting verwezenlijkt tussen de Heemkundige Kring en "de Vrienden van 't Nieuwhuys", die begin 1968, na een paar passaatwinden, tot de hervorming van hun bestuur overgingen en een Museumraad oprichtten, om tot de voorgenomen activiteiten over te gaan.

25. Wat biedt het museum aan zijn bezoekers?

Vooreerst dient aangestipt dat er voortdurend aan de inrichting en werking wordt gedokterd. Immers voor een vereniging als deze betekent een statische toestand achteruitgang.

Voor wat het museum betreft zijn er vaste standen te bewonderen van heemkunde, folklore en oudheidkunde. Een rijke verzameling van oude gebruiksvoorwerpen en panden, die herinneren aan het vroegere verenigings- en ontspanningsleven kan men er bewonderen. Dit alles werd verzameld met de medewerking van de inwoners uit eigen- en omliggende gemeenten en met het doel te redden wat in de streek dreigde verloren te gaan. Vlaggen en banieren, wapens en uitrustingsstuigen, een ganse gamma van lampen, bierpinten en kruiken, een volledige Alhambic, muziekdozen en herbergspelen, voorwerpen van oude ambachten enz... maken het patrimonium uit, dat ondergebracht werd op de gerestaureerde zolderverdieping.

De historische kelder uit de Revolutietijd herinnert aan de geheime samenzwering, de kelderkapel en de tijd der geesten. Daar kan men ook de Romeinse waterput bewonderen en de sporen terugvinden van de onderaardse ontsnappingsgang.

Periodisch grijpen op de eerste verdieping ook veranderlijke tentoonstellingen plaats van privaat kunstbezit. Een paar jonge kunstenaars uit de streek maakten reeds langs deze weg hun werken bekend.

't Nieuwhuys is tevens een klubhuis voor verenigingsleven, vrijetijdsbesteding en volksontwikkeling.

Met de medewerking van het Ministerie voor Kultuur en private instanties werd een bibliotheek met archief en dokumentatiedienst ingesteld die reeds meer dan 300 werken telt. Bij dit alles is een leeszaal voor de navorsers en een vergaderzaal voor de sympathizerende verenigingen ingericht.

Ook werd er een plaats voor oude volksspelen opgericht waarvan de kegelbaan en de hanenkapspelen het bestaan reeds meer dan voldoende rechtvaardigen.

Verder is er een schaakklub, biljartklub en fietswandelklub voor jongeren, alsook vogelpik en dobbelspel.

Aangenaam wordt men verrast bij het betreden van de oude taveerne, die na 45 jaar, terug in haar oorspronkelijke stijl uit de 18e eeuw, aan 't Nieuwhuys zijn vroegere luister schenkt. Men waant er zich een paar eeuwen terug en men komt er onder de indruk van een rustige, gemoedelijke en landelijke stemming.

Er is het vermaarde oud Hoegaards bier, dat een eeuwenoude traditie kent en volgens aloude methodes terug wordt gebrouwd.

Niet minder geprezen zijn de muntkaramellen "Cesar", bereid naar een recept en met toestemming van de gewezen fabricant Fritz Putzeys.

Dat de vereniging de goede weg is ingeslagen moge blijken uit de gunstige reacties die van overal loskwamen. Verheugend is het tevens dat de jeugd enthousiast meewerkt en dat het Museum er in geslaagd is een medewerkende hand te reiken aan andere begrijpende plaatselijke verenigingen, zonder onderscheid van stand of strekking.

Dit alles bewijst dat 't Nieuwhuys zijn onzijdig karakter heeft weten te bewaren en dat er te Hoegaarden aan een schrijnende behoefte is tegemoet gekomen.

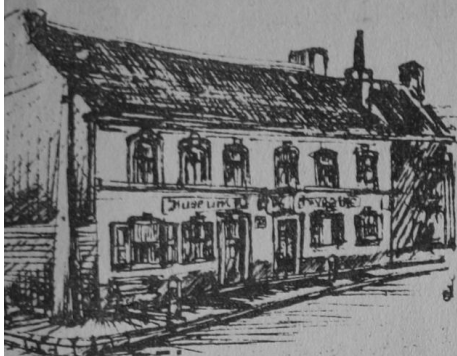
Dit zou echter niet mogelijk zijn geweest zonder de sympathie van het groot aantal leden die, door het hunne bij te dragen, aan de vereniging toelaten haar didaktische, pedagogische en volksopvoedende zending verder te laten volbrengen.

't Nieuwhuys drukt hun hiervoor al zijn dank uit.

Zijn deuren blijven open staan voor allen die met goede bedoelingen bezield zijn en in een onzijdige en gezonde atmosfeer aan de vooruitgang van het Hoegaards volksleven willen medewerken.

Hubert Van Nerum
Hoofdbeheerder

Enig in de Belgische geschiedenis! De gemeente Hoegaarden bezit een das met haar kleuren en wapenschild. Door een speciaal kontrakt met de fabrikant werd een beperkte oplage van 500 exemplaren bekomen. Vijfhonderd dassen voor de 485 leden van 't Nieuwhuys, voor 5.000 Hoegaardiërs, voor 10.000.000 Belgen Wie zal te laat komen?
En binnen kort iets voor de dames!!!

Museum Julien Van Nierum

't Nieuwhuys

b.z.w.

HOEGAARDEN

Hoofdzetel: Ernest Wuytstraat, 2 en 4, 3320 Hoegaarden, 11016/76.294
Per 1090.00 van de Bank van Brussel, agentschap Dailly,
1030 Brussel, voor rekening nummer A-37-24

Informatieblad

nr. 13 (bijlage aan Apafdis)

TIEN JAAR MUSEUMLEVEN

Tien jaar reeds bezit Hoegaarden een levendig museum. Tien jaar reeds heerst er in en rond het Nieuwhuys een zeer actieve bedrijvigheid, die in het bierdorp, de oude heemkunde en volkskunde doet heropleven. Het museum gaf in de gemeente de impuls tot intense kulturele, artistieke en folkloristische manifestaties.

Bovendien lokte de instelling reeds talrijke buitenstaanders en vreemdelingen naar Hoegaarden, die er eenmaal geweest, regelmatig terugkomen. Het museum bracht de gemeente in het daglicht en schonk haar vroegere luister terug.

Er is maar één Hoegaarden en in dat Hoegaarden, ligt maar één museum, het museum van 't Nieuwhuys, dat in 1975 zijn tienjarig bestaan viert.

HET MUSEUM-LETTERSPEL

Bij elke konsumptie bekomt U in 't Nieuwhuys een bon waarop een letter staat gedrukt. Wie met deze letters het woord "MUSEUM" kan vormen wint een van de 100 prijzen. Men kan also ook meermaals in aanmerking komen. Tussen de prijzen bevinden zich : zegelafgietsels van het oud gemeentesegel van Hoegaarden 1616, schilderijreproducties van bekende meesters, prachtige bierpinten, gekleurde klevers van de Orde van de Roerstok, boekjes over de Palmprocessie van Hoegaarden en over zijn wandelpaden, reeksen prentkaarten van Hoegaarden, de vermaarde karamellen Cesar, vuuraanstekers met het museumblazen, lekker wit - schuimend oud Hoegaards bier enzomeer.

MUSEUMWINKEL OPENGESTELD

Zoals het museum onlangs zijn bibliotheek en informatie-dienst openstelde, zo bestaat er nu ook een wel gevulde museumwinkel, waar de bezoekers zich allerlei aandenken en artikelen kunnen anschaffen aan zeer lage prijs. Bij elke museumactiviteit is dit winkeltje open, terwijl men zich buiten deze perioden tot de taveernehoudster kan wenden. Bij de verkoopsartikelen bevinden zich ondermeer :

Het prentkaartenboek van Hoegaarden	245 fr.
de Palmprocessie van Hoegaarden	30 fr.
Hoegaarden en zijn wandelpaden	20 fr.
de geschiedenis van 't nieuwhuys	50 fr.
zegelafgietsels van Hoegaarden	50 fr. (25 fr. oude stock)
Karamellen Cedar	20 fr.
Wapenschilden op tegel	150 fr.
Alpafdis (losse nummers)	25 fr.
prentkaarten (wit-zwart en gekleurd)	5 en 10 fr.
zelfklevers	10 fr.
fotos van zeeschepen	10 fr.
schilderij-reproducties (postkaart)	10 fr.
idem (groot formaat) op bestelling	100 fr.
en nog zoveel meer.	

Vermindering van 10 % voor de leden van 't nieuwhuys

OPEN DEUR IN DE KARAMELLEN- ABRICATIE

Wie de fabricatie van de historische muntkaramel "Cedar" wenst bij te wonen, dient slechts een aanvraag te richten aan de heer A. Guilluy, Nermstraat 3(- 3320 Hoegaarden. Hij zal dan worden gedagvaard, om de geheime fabricatie van deze vermaarde karamel bij te wonen.

GELEIDE BEZOEKEN

Mits voorafgaandelijke aanvraag aan het museum, kunnen volgende geleide bezoeken, onder leiding van bevoegde gidsen worden bekomen :

Museumbezoek (heemkunde, folklore en historische kelderkapel)
Dorpsbezoek (historische wandeling doorheen de Revolutietijd)
Brouwerijbezoek (wandeling langs de oude paenhuysen)
Wandeling van de witte steen (Gobertange)
Natuurwandeling door Hoegaarden
Bezoek aan klooster en kapel
alles afzonderling of gecombineerd, met receptie in de taveerne van 't nieuwhuys.